Euroopan parlamentti
2024-2029

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2024/2078(INI)

9.1.2025

MIETINTÖLUONNOS

komission vuoden 2024 oikeusvaltiokertomuksesta
(2024/2078(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Ana Catarina Mendes

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission vuoden 2024 oikeusvaltiokertomuksesta
(2024/2078(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja erityisesti sen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan, 3 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan, 4 artiklan 3 kohdan sekä 5, 6, 7, 11, 19 ja 49 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen artiklat, jotka liittyvät demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien kunnioittamiseen, suojelemiseen ja edistämiseen unionissa, mukaan lukien sen 70, 258, 259, 260, 263, 265 ja 267 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ’perusoikeuskirja’,

– ottaa huomioon Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön,

– ottaa huomioon 24. heinäkuuta 2024 annetun komission tiedonannon ”Oikeusvaltiokertomus 2024 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa” (COM(2024)0800),

– ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092[1] (ehdollisuusasetus),

– ottaa huomioon Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä 24. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060[2] (yhteisiä säännöksiä koskeva asetus),

– ottaa huomioon kansalaisten, tasa-arvon, perusoikeuksien ja arvojen ohjelman perustamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1381/2013 ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 390/2014 kumoamisesta 28. huhtikuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/692[3],

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen,

– ottaa huomioon YK:n välineet ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi, YK:n yleisen määräaikaisarvioinnin yhteydessä annetut suositukset ja raportit sekä YK:n sopimuselinten oikeuskäytännön ja YK:n ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyt,

[1] EUVL L 433, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] EUVL L 156, 5.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen, Euroopan sosiaalisen peruskirjan, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean päätökset sekä Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, ministerikomitean, ihmisoikeusvaltuutetun, Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission, syrjimättömyyttä, monimuotoisuutta ja osallisuutta käsittelevän ohjauskomitean, Venetsian komission ja muiden Euroopan neuvoston elinten yleissopimukset, suositukset, päätöslauselmat, lausunnot ja raportit,

– ottaa huomioon naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen,

– ottaa huomioon 23. toukokuuta 2007 tehdyn Euroopan neuvoston ja Euroopan unionin välisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja 30. tammikuuta 2023 annetut neuvoston päätelmät EU:n prioriteeteista Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2023–2024 tehtävälle yhteistyölle,

– ottaa huomioon 20. joulukuuta 2017 annetun SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisen komission perustellun ehdotuksen neuvoston päätökseksi sen toteamisesta, että on olemassa selvä vaara, että Puolan tasavalta loukkaa vakavasti oikeusvaltioperiaatetta (COM(2017)0835),

– ottaa huomioon 25. lokakuuta 2016 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta[4],

– ottaa huomioon 1. maaliskuuta 2018 antamansa päätöslauselman komission päätöksestä käynnistää SEU-sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukainen menettely Puolan tilanteen johdosta[5],

– ottaa huomioon 19. huhtikuuta 2018 antamansa päätöslauselman tarpeesta luoda eurooppalaisten arvojen väline perusarvoja Euroopan unionissa paikallisella ja kansallisella tasolla edistävien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen tukemiseksi[6],

– ottaa huomioon 12. syyskuuta 2018 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta, jolla neuvostoa pyydetään toteamaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan nojalla, onko olemassa selvä vaara, että Unkari loukkaa vakavasti unionin perustana olevia arvoja[7],

– ottaa huomioon 13. marraskuuta 2018 antamansa päätöslauselman vähemmistöjä koskevista vähimmäisnormeista EU:ssa[8],

– ottaa huomioon 14. marraskuuta 2018 antamansa päätöslauselman kattavan EU-mekanismin tarpeesta demokratian, oikeusvaltion ja perusoikeuksien suojelemiseksi[9],

---

[4] EUVL C 215, 19.6.2018, s. 162.
[5] EUVL C 129, 5.4.2019, s. 13.
[6] EUVL C 390, 18.11.2019, s. 117.
[7] EUVL C 433, 23.12.2019, s. 66.
[8] EUVL C 363, 28.10.2020, s. 13.
[9] EUVL C 363, 28.10.2020, s. 45.

– ottaa huomioon 7. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman demokratiaa, oikeusvaltiota ja perusoikeuksia koskevan EU:n järjestelmän perustamisesta[10],

– ottaa huomioon 13. marraskuuta 2020 antamansa päätöslauselman covid-19-toimenpiteiden vaikutuksesta demokratiaan, oikeusvaltioon ja perusoikeuksiin[11],

– ottaa huomioon 17. joulukuuta 2020 antamansa päätöslauselman eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta ”Minority SafePack” – miljoona allekirjoitusta Euroopan monimuotoisuuden puolesta[12],

– ottaa huomioon 10. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman oikeusvaltiotilanteesta Euroopan unionissa ja ehdollisuusjärjestelmästä annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092 soveltamisesta[13],

– ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman komission oikeusvaltiokertomuksesta 2020[14],

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman suuntaviivojen laatimisesta unionin talousarvion suojaamista koskevan yleisen ehdollisuusjärjestelmän soveltamiseksi[15],

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan määrittelemisestä uudeksi rikollisuuden alaksi, joka mainitaan SEUT-sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa[16],

– ottaa huomioon 11. marraskuuta 2021 antamansa päätöslauselman demokratian, tiedotusvälineiden vapauden ja moniarvoisuuden vahvistamisesta EU:ssa: yksityis- ja rikosoikeudellisten keinojen aiheeton käyttö toimittajien, kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan vaientamiseksi[17],

– ottaa huomioon 15. joulukuuta 2021 antamansa päätöslauselman korruption, sääntöjenvastaisten menojen ja EU:n ja jäsenvaltioiden varojen väärinkäytön välttämiseen hätäapurahastojen ja kriiseihin liittyvien menoalojen tapauksessa tähtäävien ennaltaehkäisevien toimenpiteiden arvioinnista[18],

– ottaa huomioon 8. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventumisesta Euroopassa[19],

– ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteesta ja unionin tuomioistuimen päätöksen seurauksista[20],

---

[10] EUVL C 395, 29.9.2021, s. 2.
[11] EUVL C 415, 13.10.2021, s. 36.
[12] EUVL C 445, 29.10.2021, s. 70.
[13] EUVL C 67, 8.2.2022, s. 86.
[14] EUVL C 81, 18.2.2022, s. 27.
[15] EUVL C 99, 1.3.2022, s. 146.
[16] EUVL C 117, 11.3.2022, s. 88.
[17] EUVL C 205, 20.5.2022, s. 2.
[18] EUVL C 251, 30.6.2022, s. 48.
[19] EUVL C 347, 9.9.2022, s. 2.
[20] EUVL C 347, 9.9.2022, s. 168.

– ottaa huomioon 19. toukokuuta 2022 antamansa päätöslauselman komission oikeusvaltiokertomuksesta 2021[21],

– ottaa huomioon 9. kesäkuuta 2022 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteesta ja mahdollisesta Puolan kansallisen elpymissuunnitelman hyväksymisestä[22],

– ottaa huomioon 15. syyskuuta 2022 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa vuosina 2020 ja 2021[23],

– ottaa huomioon 20. lokakuuta 2022 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa viisi vuotta Daphne Caruana Galizian murhan jälkeen[24],

– ottaa huomioon 20. lokakuuta 2022 antamansa päätöslauselman hlbtiq+-henkilöihin kohdistuvien viharikosten lisääntymisestä kaikkialla Euroopassa hiljattain Slovakiassa tapahtuneen homofobisen murhan valossa[25],

– ottaa huomioon 10. marraskuuta 2022 antamansa päätöslauselman rodullisesta oikeudenmukaisuudesta, syrjimättömyydestä ja rasismintorjunnasta EU:ssa[26],

– ottaa huomioon 24. marraskuuta 2022 antamansa päätöslauselman arviosta siitä, noudattaako Unkari ehdollisuusasetuksen oikeusvaltioperiaatetta koskevia ehtoja, ja Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelman tilanteesta[27],

– ottaa huomioon 30. maaliskuuta 2023 antamansa päätöslauselman oikeusvaltiokertomuksesta 2022 – Oikeusvaltiotilanne Euroopan unionissa[28],

– ottaa huomioon 28. helmikuuta 2024 antamansa päätöslauselman komission oikeusvaltiokertomuksesta 2023[29],

– ottaa huomioon 1. kesäkuuta 2023 antamansa päätöslauselman oikeusvaltiorikkomuksista ja perusoikeusloukkauksista Unkarissa ja jäädytetyistä EU:n varoista[30],

– ottaa huomioon 15. kesäkuuta 2023 antamansa suosituksen neuvostolle ja komissiolle epäilyjä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta hallinnollisesta epäkohdasta Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käytön yhteydessä koskevan tutkinnan johdosta[31],

---

[21] EUVL C 479, 16.12.2022, s. 18.
[22] EUVL C 493, 27.12.2022, s. 108.
[23] EUVL C 125, 5.4.2023, s. 80.
[24] EUVL C 149, 28.4.2023, s. 15.
[25] EUVL C 149, 28.4.2023, s. 22.
[26] EUVL C 161, 5.5.2023, s. 10.
[27] EUVL C 167, 11.5.2023, s. 74.
[28] EUVL C 341, 27.9.2023, s. 2.
[29] EUVL C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[30] EUVL C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
[31] EUVL C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

– ottaa huomioon 11. heinäkuuta 2023 antamansa päätöslauselman Puolan vaalilainsäädännöstä, tutkintakomiteasta ja oikeusvaltiotilanteesta[32],

– ottaa huomioon 19. lokakuuta 2023 antamansa päätöslauselman oikeusvaltioperiaatteesta Maltassa kuusi vuotta Daphne Caruana Galizian murhan jälkeen ja toimittajien suojelun tarpeesta[33],

– ottaa huomioon 18. tammikuuta 2024 antamansa päätöslauselman perusoikeuksien tilanteesta Euroopan unionissa – vuosikertomus 2022 ja 2023[34],

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen päätöslauselman 2262 (2019) kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien edistämisestä,

– ottaa huomioon Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston, vähemmistövaltuutetun, mediavaltuutetun ja muiden elinten suositukset ja raportit, EU:n ja Etyjin välisen demokratiakehitykseen, institutionaalisten rakenteiden kehittämiseen ja ihmisoikeuksiin liittyvän yhteistyön sekä viharikoksia koskevan Etyjin vuosikertomuksen, jossa osallistuvat valtiot ovat sitoutuneet antamaan lainsäädäntöä, jossa säädetään viharikoksen vakavuuden huomioon ottavista seuraamuksista, sekä puuttumaan aliraportointiin ja ottamaan käyttöön tai kehittämään edelleen toimenpiteitä, joilla parannetaan lainvalvonnan, syyttäjälaitoksen ja oikeuslaitosten virkamiesten valmiuksia ehkäistä ja tutkia viharikoksia sekä nostaa niistä syytteitä,

– ottaa huomioon PEGA-tutkintavaliokunnan mietinnön ja 15. kesäkuuta 2023 antamansa suosituksen neuvostolle ja komissiolle epäilyjä unionin oikeuden rikkomisesta ja unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta hallinnollisesta epäkohdasta Pegasus-ohjelman ja vastaavien vakoiluohjelmien käytön yhteydessä koskevan tutkinnan johdosta[35],

– ottaa huomioon demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia käsittelevän seurantaryhmänsä (DRFMG) palauteraportit, matkaraportit, kirjalliset kysymykset ja vastaukset[36],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan lausunnon,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön (A10-0000/2025),

A. ottaa huomioon, että unioni perustuu SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuihin yhteisiin arvoihin, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin

[32] EUVL C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
[33] EUVL C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[34] EUVL C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
[35] EUVL C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[36] Tietoa DRFMG:n kaikista seurantatoimista: https://www.europarl.europa.eu/committees/fi/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662

kuuluvien oikeudet mukaan luettuina, ja että nämä arvot ovat EU:n jäsenvaltioille yhteisiä;

Oikeusasiat ja korruptio

1. korostaa, että oikeudenmukainen ja saavutettava oikeusjärjestelmä on yksi perustavanlaatuisista oikeusvaltion periaatteista, jonka toteutuminen edellyttää riippumatonta oikeuslaitosta; toistaa, että oikeussuojan saatavuus on keskeisen tärkeää, jotta kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan, puuttua syrjintään ja saattaa päätöksentekijöitä vastuuseen;

2. toteaa, että komissio on havainnut rakenteellisia haasteita oikeusjärjestelmien tehokkuuden kehittämisessä joissakin jäsenvaltioissa[37], korostaa, että nimitykset oikeuslaitoksen korkeisiin virkoihin on tehtävä avoimesti ja ansioiden perusteella ilman poliittista puuttumista;

3. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöönpanoa odottavat tuomiot viipymättä täytäntöön ja kehottaa komissiota arvioimaan seuraukset unionin oikeuden noudattamiselle ja käynnistämään tarvittaessa rikkomusmenettelyjä;

4. pitää myönteisenä rikoksen uhrien oikeuksia koskevan direktiivin[38] tarkistamista, jolla poistetaan oikeusjärjestelmissä olevia puutteita ja varmistetaan, että uhreilla on käytössään oikeussuojakeinoja ja tukipalveluja;

5. kehottaa jälleen komissiota saattamaan nopeasti päätökseen neuvottelut EU:n jäsenyydestä Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisessa valtioiden ryhmässä (GRECO) ja vaatii, että vuotuinen oikeusvaltiokertomus kattaa myös EU:n toimielimet;

6. panee merkille, että joissain jäsenvaltioissa viivytellään Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanossa tai ei panna niitä ollenkaan täytäntöön, ja vaatii, että näiden tuomioiden täytäntöönpano asetetaan etusijalle;

7. kehottaa jäsenvaltioita edistämään julkisten toimielinten avoimuutta ja tilivelvollisuutta vahvistamalla korruptiontorjuntakehyksiä, varmistamalla riippumattomien valvontaelinten perustamisen, parantamalla väärinkäytösten paljastajien suojelua, kohentamalla lahjomattomuutta koskevia puitteita ja ajamalla tarvittavan lainsäädännön laatimista; pitää valitettavana, ettei korkean tason korruption torjunnassa ole edistytty riittävästi tietyissä jäsenvaltioissa;

Tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja vapaus

8. suhtautuu myönteisesti eurooppalaisen medianvapaussäädöksen[39] kaltaisiin aloitteisiin ja vaatii sen täytäntöönpanoa viipymättä; kehottaa jäsenvaltioita lisäämään avoimuutta

[37] Komission tiedonanto ”Oikeusvaltiokertomus 2024”, annettu 24. heinäkuuta 2024 (COM(2024)0800), suosituksia sisältävä liite, s. 1, 9, 11, 19 ja 24.
[38] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25. lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta (EUVL L 315, 14.11.2012, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).
[39] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1083, annettu 11. huhtikuuta 2024, mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (eurooppalainen

valtion mainonnan jakamisessa; kehottaa komissiota toimittamaan jäsenvaltioille tarvittavaa tukea eurooppalaisen medianvapaussäädöksen saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä;

9. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täysimääräisesti täytäntöön SLAPP-kannedirektiivin (julkisen osallistumisen vastaisia strategisia häirintäkanteita koskevan direktiivin)[40] ja julkista osallistumista harjoittavien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta tai aiheettomilta kanteilta (”strategiset häirintätarkoituksessa nostetut kanteet”) 27. huhtikuuta 2022 annetun komission suosituksen (EU) 2022/758:’)[41] sekä hyväksymään kattavia kansallisia SLAPP-kanteiden vastaisia toimenpiteitä toimittajien suojelemiseksi ja tuen antamiseksi riskeille altistuneille;

10. kehottaa jäsenvaltioita suojelemaan tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta, ehkäisemään tiedotusvälineiden omistajuuden keskittymistä ja torjumaan disinformaatiota, erityisesti tehokkaiden lakien ja riippumattomien sääntelyviranomaisten avulla; korostaa riippumattoman ja luotettavan julkisen yleisradiotoiminnan merkitystä demokratian kannalta ja tarvetta varmistaa rahoitus julkisen palvelun medioille;

11. tuomitsee jyrkästi valtion määräysvallan ja poliittisen puuttumisen tiedotusvälineiden toimintaan ja kehottaa tehostamaan toimia toimittajien turvallisuuden varmistamiseksi ja suojelemiseksi;

Kansalaisjärjestöt

12. yhtyy komission arvioon siitä, että kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja ihmisoikeuksien puolustajat ovat erittäin tärkeitä valtatasapainon kannalta;

13. on huolissaan siitä, että yhä useammin kansalaisyhteiskunnan järjestöt ja ihmisoikeuksien puolustajat joutuvat uusien oikeudellisten rajoitusten ja hyökkäysten kohteeksi sekä kärsimään rahoituksen puutteesta; kehottaa luomaan mahdollistavat ja kannustavat puitteet kansalaisyhteiskunnalle ja korostaa jälleen, että on tärkeää hyväksyä SLAPP-kannedirektiivi ja komission suositus (EU) 2022/758 kansalaisyhteiskunnan järjestöjen suojelemiseksi; katsoo, että komission ja jäsenvaltioiden olisi lisättävä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen rahoittamista;

Yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys lain edessä

14. muistuttaa, että jäsenvaltioiden oikeudellisissa puitteissa on taattava yhdenvertainen kohtelu oikeusjärjestelmässä sekä edistettävä ihmisten tasa-arvoa ja oikeutta välttyä syrjinnältä oikeudenkäyntimenettelyissä; kehottaa komissiota toimimaan näiden periaatteiden mukaisesti sellaisissa tapauksissa, joissa sääntöjä ei ole noudatettu; toteaa,

---

medianvapaussäädös) (EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

[40] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1069, annettu 11. huhtikuuta 2024, julkiseen keskusteluun osallistuvien henkilöiden suojelemisesta ilmeisen perusteettomilta vaatimuksilta tai väärinkäyttöön perustuvilta oikeudenkäynneiltä (”julkiseen keskusteluun osallistumista vastustavat strategiset kanteet”) (EUVL L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

[41] EUVL L 138, 17.5.2022, s. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

ettei henkilöiden vapaata liikkuvuutta saa rajoittaa EU:ssa syrjivien käytäntöjen perusteella;

15. kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita laajentamaan EU:n oikeusperustaa tällä alalla ja edistämään viharikoksia ja -puhetta koskevaa ehdotusta; kehottaa neuvostoa hyväksymään menettelyn 2008/140(APP) direktiivin[42];

16. vaatii naisten oikeussuojan parantamista, sukupuolistuneen väkivallan lisäämistä rikokseksi EU:n lainsäädäntöön, EU:n ehdotusta suostumusperusteista raiskauksen määritelmää koskevista laeista sekä turvallisen ja laillisen abortin saamisoikeuden sisällyttämistä perusoikeuskirjaan;

17. korostaa, että kaikkien kansalaisten kansallisuudestaan, syntymäpaikastaan tai jäsenvaltioihin saapumistavan laillisuudesta huolimatta on oltava tasaveroisia lain edessä, ja kannustaa komissiota ja jäsenvaltioita jatkamaan kansallisuuteen perustuvan syrjinnän torjuntaa; kehottaa komissiota varmistamaan, että jäsenvaltiot noudattavat oikeusvaltioperiaatetta kansallisissa suunnitelmissaan pannessaan täytäntöön muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta;

18. kehottaa jatkamaan toimia vähemmistöryhmiin sekä kansallisiin, etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin ja kielivähemmistöihin kohdistuvia rikoksia ja syrjintää vastaan; kehottaa komissiota lisäämään vuotuiseen oikeusvaltiokertomukseen pilarin kaikenlaisen syrjinnän torjunnan vahvistamisesta;

Sisämarkkinat ja oikeusvaltio

19. korostaa oikeusvaltioperiaatteen merkitystä sisämarkkinoiden toimimisen varmistamisessa ja toteaa jälleen, että tuomioistuinjärjestelmät, tehokkaat korruptiontorjuntakehykset ja tiedotusvälineiden vapauden turvaaminen ovat keskeisen tärkeitä tasapuolisen kilpailun, oikeusvarmuuden ja taloudellisten toimijoiden välisen luottamuksen kannalta[43],

Oikeusvaltioperiaatetta koskevat välineet ja taloudellinen ulottuvuus

20. kehottaa komissiota kehittämään edelleen suoraa yhteyttä ennaltaehkäisevien ja reaktiivisten välineiden välille ja käynnistämään rikkomusmenettelyitä SEU-sopimuksen 7 artiklan, yleisen ehdollisuusmekanismin ja perusoikeuskirjan horisontaalisten mahdollistavien edellytysten perusteella;

21. korostaa, että on luotava kattava ehdollisuusmekanismi, jolla varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen EU:n kaikessa lainsäädännössä eikä vain talousarvion toteuttamisen yhteydessä; kehottaa komissiota esittämään ehdotuksen mekanismin soveltamisalan laajentamisesta;

22. kehottaa ottamaan käyttöön älykkään ehtoihin perustuvan lähestymistavan, jonka avulla EU:n varoja ei tarvitse siirtää oikeusvaltioperiaatetta väheksyville valtioiden

[42] Ehdotus neuvoston direktiiviksi uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (COM(2008)0426).
[43] Komission tiedonanto ”Oikeusvaltiokertomus 2024”, annettu 24. heinäkuuta 2024 (COM(2024)0800), s. 5.

hallituksille vaan ne voidaan jakaa suoraan EU:n arvoja vaaliville kunnille, kansalaisjärjestöille ja muille toimijoille;

Keskinäinen valvontajärjestelmä

23. kehottaa jäsenvaltioita välttämään nopeutettujen menettelyiden liiallista käyttöä, sillä ne vaikuttavat kielteisesti lainsäädännön laatuun ja demokratiaan; kehottaa jäsenvaltioita luomaan avoimia lainsäädäntöprosesseja eri sidosryhmien järjestelmällisen kuulemisen jälkeen;

24. kehottaa jäsenvaltioita vahvistamaan kansallisten valvontaelinten riippumattomuutta resurssien ja vapauden turvaamiseksi poliittiselta puuttumiselta; korostaa kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien merkitystä tilivelvollisuuden edistämisessä ja perusoikeuksien turvaamisessa; pitää valitettavana kansalaisyhteiskunnan toimintaan kohdistuvia rajoituksia;

25. on huolestunut ulkomaisesta häirinnästä jäsenvaltioissa, muun muassa sosiaalisen median manipuloinnista ja disinformaatiosta; panee merkille Elon Muskin kestämättömät aloitteet käyttää sosiaalisen median alustoja yleisen mielipiteen manipulointiin eri jäsenvaltioissa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita seuraamaan tätä kehitystä ja soveltamaan digipalvelusäädöstä[44] ja digimarkkinasäädöstä[45] ja reagoimaan näin myös Metan äskettäiseen päätökseen faktantarkistusmekanismeista;

Suositukset

26. kannustaa komissiota käyttämään selkeämpää kieltä arvioidessaan SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettujen arvojen noudattamista; kehottaa kiinnittämään enemmän huomiota maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon sekä seurantamekanismeihin ja mitattavissa oleviin vertailuarvoihin; ehdottaa kokonaisvaltaista oikeusvaltion seurantamekanismia, johon osallistuvat kaikki EU:n toimielimet, jäsenvaltiot ja ehdokasmaat yhdenmukaisuuden edistämiseksi; ehdottaa, että perustetaan pysyvä ryhmä valvomaan jäsenvaltioiden oikeusvaltiorikkomuksia;

27. korostaa riippumattomien oikeusjärjestelmien ja maksuttoman oikeusavun saatavuuden merkitystä yhtäläisen oikeussuojan saatavuuden varmistamisessa; muistuttaa, että riittävät resurssit, mukaan lukien infrastruktuuri ja henkilöstö, ovat ratkaisevan tärkeitä oikeusjärjestelmien parantamiseksi;

28. kehottaa komissiota saattamaan päätökseen neuvottelut EU:n jäsenyydestä GRECOssa ja näin saavuttamaan yhden virstanpylvään korruption torjunnassa;

---

[44] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065, annettu 19. lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) (EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

[45] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/1925, annettu 14. syyskuuta 2022, kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (digimarkkinasäädös) (EUVL L 265, 12.10.2022, s. 1, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).

29. kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan tiedotusvälineiden vapauden, riippumattomuuden ja moniarvoisuuden sekä torjumaan disinformaatiota; kehottaa panemaan eurooppalaisen medianvapaussäädöksen nopeasti täytäntöön;

30. korostaa kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien valvontaelinten roolia oikeusvaltiokertomuksen suositusten täytäntöönpanon seurannassa ja tukemisessa; kehottaa luomaan jäsennellyn kansalaisvuoropuhelukehyksen, jotta kansalaisyhteiskunnan panokset voidaan sisällyttää vuotuiseen oikeusvaltioperiaatetta koskevaan tarkastelukierrokseen, kuten Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK)[46] ja kansalaisyhteiskunnan verkostot[47] ovat suositelleet; muistuttaa laajan kuulemisen tärkeydestä mietintöä laadittaessa;

31. korostaa, että rauhanomainen kokoontumis- ja yhdistymisvapaus sekä sananvapaus ovat kansainvälisen oikeuden suojaamia perusoikeuksia ja olennaisia demokratian ja hallituksen vastuuvelvollisuuden kannalta; tuomitsee näihin oikeuksiin kohdistuvan paineen lisääntymisen ja panee merkille, että suuntauksena näyttää olevan niiden rajoittaminen; kehottaa jäsenvaltioita tutkimaan perusteellisesti lainvalvontaviranomaisten liiallista voimankäyttöä ja syrjivää kohtelua;

32. katsoo, että komission ja jäsenvaltioiden olisi parannettava kansalaisyhteiskunnan järjestöjen rahoitusmekanismeja ja aloitteita, joilla vahvistetaan oikeuslaitosta ja ylläpidetään tuomioistuinten riippumattomuutta; suosittelee, että komissio laatii strategian kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemiseksi;

33. kehottaa komissiota lisäämään vuotuiseen oikeusvaltiokertomukseen pilarin, jossa käsitellään kaikenlaisen syrjinnän torjuntaa;

34. kehottaa jälleen komissiota sisällyttämään oikeusvaltiokertomukseen lisää reaktiivisia välineitä, kuten SEU-sopimuksen 7 artiklan mukaisia menettelyjä, yleisen ehdollisuusmekanismin ja rikkomusmenettelyjä[48];

35. korostaa, että on tärkeää sisällyttää työelämää koskevat välitavoitteet elpymis- ja palautumistukivälineen kaltaisiin rahoitusvälineisiin; pitää valitettavana, että Unkarille on myönnetty EU:n varoja huolimatta puutteista maan oikeuslaitoksen riippumattomuudessa ja korruptiontorjuntakehyksissä; suosittelee maksujen keskeyttämistä, kunnes kaikki oikeusvaltioon liittyvät vertailuarvot on täytetty;

36. katsoo, että EU:n tason toimielinten välistä vuoropuhelua ja yhteistyötä oikeusvaltion alalla olisi vahvistettava; kehottaa käynnistämään oikeusvaltiota koskevan pysyvän toimielinten välisen vuoropuhelun, johon osallistuvat muun muassa parlamentti, neuvosto ja komissio; kehottaa neuvostoa tekemään oikeusvaltiota koskevasta vuoropuhelustaan osallistavampaa lähettämällä kutsuja kyseisiin istuntoihin muille toimielimille, kuten Venetsian komissiolle, ihmisoikeusvaltuutetulle ja parlamentin edustajille;

---

[46] ETSK:n 14. helmikuuta 2024 antama lausunto ”Tapoja vahvistaa kansalaisvuoropuhelua ja osallistavaa demokratiaa Euroopan unionissa”.
[47] Civil Society Europe -järjestö, ”Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2024 Annual Rule of Law Report”, kesäkuu 2024.
[48] Unkarin Helsinki-komitea, ”Disregard for EU values: a snapshot of RoL issues in Hungary in light of the Article 7 procedure”, 12. marraskuuta 2024.

37. suosittelee, että komissio ja jäsenvaltiot seuraavat ulkomaista sekaantumista, erityisesti sosiaalisen median käyttöä manipulointiin ja vihamielisiin tarkoituksiin, mukaan lukien sen käyttö Elon Muskin kaltaisten henkilöiden toimesta yleiseen mielipiteeseen vaikuttamiseen ja disinformaation levittämiseen Euroopassa; korostaa, että komission on varmistettava oikeusvaltioperiaatteen asianmukainen täytäntöönpano EU:n toimielimissä, ja kehottaa sisällyttämään EU:n toimielimet vuotuiseen oikeusvaltiokertomukseensa;

38. suhtautuu myönteisesti komission aloitteeseen sisällyttää Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Serbia vuotuiseen oikeusvaltiokertomukseensa ja kannustaa arvioimaan tiiviisti oikeusvaltioperiaatetta näissä liittymisneuvotteluja käyvissä maissa;

°

° °

39. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.